

รายงานผู้ป่วย

Dramatic response of metastatic squamous cell carcinoma of cervix to combination chemotherapy (รายงานผู้ป่วย 1 ราย)

นคร ศิริทรัพย์*

กมล สังขวาสี*

Sirisabya N, Sangkawasi K. Dramatic response of metastatic squamous cell carcinoma of cervix to combination chemotherapy : A case report. Chula Med J 1986 Sep; 30(9) : 899-903

A patient had been treated with radiotherapy for stage II B squamous cell carcinoma of the cervix but was found to have metastases to the lungs & liver 4 months later. She was then treated with a combination of cisplatinum 50 mg/M² and adriamycin 50 mg/M² three weekly. The Lung and liver metastases responded reasonable to the first course of chemotherapy with minimal side-effects. The patient was well 5 months after the start of chemotherapy and is still under the same treatment.

การรักษาโรคมะเร็งของปากมดลูกที่ได้ผลในปัจจุบันนี้ก็คือ รังสีรักษาและการผ่าตัด⁽¹⁾ แต่ถ้ามีการกลับมาของโรคภายในช่องเชิงกราน ภายหลังจากรักษาด้วยรังสีแล้ว ก็อาจจะใช้การผ่าตัดได้⁽²⁾ ถ้ามีการแพร่กระจายของโรคนี้พ้นอวัยวะในช่องเชิงกรานแล้วก็ไม่สามารถจะใช้วิธีการรักษาดังกล่าวได้ การรักษาก็คงต้องเป็นการที่ครอบคลุมมะเร็งที่กระจายไปทั่วร่างกายโดยใช้เคมีบำบัด แต่ผลที่ได้รับจากการใช้เคมีบำบัดต่อ Squamous cell carcinoma ของปากมดลูก ไม่เป็นที่น่าพอใจและระยะเวลาที่แสดงผลของการตอบสนองต่อเคมีบำบัดมักจะสั้น และในบางรายอาจมีอาการแทรกซ้อนเกิดขึ้นมากเมื่อใช้เคมีบำบัดโดยเฉพาะถ้าใช้ยารวมกันหลาย ๆ ชนิด แต่ได้มีการค้นคว้ายาใหม่ขึ้นมารวมทั้งวิธีการรักษาทำให้ผลของการรักษาด้วยเคมีบำบัดแจ่มใสขึ้นบ้าง รายงานนี้ขอเสนอผู้ป่วยหนึ่งรายที่เป็นมะเร็งของปากมดลูก ภายหลังจากที่รักษาด้วยรังสีรักษาแล้ว ได้มีการกระจายไปยังปอดและตับ และเมื่อใช้เคมีบำบัดด้วยยา Cisplatinum และ Adriamycin แล้วได้แสดงผลของการตอบสนองอย่างรวดเร็ว

รายงานผู้ป่วย

ผู้ป่วยหญิงไทยคู่ อายุ 38 ปี รับราชการ มีบุตร 3 คน ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็งของปากมดลูกระยะ II B (Small cell non keratinizing squamous cell carcinoma) เมื่อเดือนธันวาคม 2528 ได้รับการรักษาที่แผนกรังสีรักษา ร.พ.จุฬาลงกรณ์ด้วย External radiation ด้วย Co^{60} 4600 rads และได้รับ Cesium & Radium (Intracavitary) 5320 rads ที่จุด A หลังการรักษาผู้ป่วยได้มีการตรวจตามนัดและไม่พบสิ่งผิดปกติในช่องเชิงกราน

ผู้ป่วยได้มาที่ ร.พ.จุฬาฯ เมื่อ 8 เมษายน 2529 ด้วยเรื่องเจ็บที่ชายโครงขวาและบริเวณลิ้นปี่มาประมาณ 1 เดือน

การตรวจร่างกาย วันที่ 17 เมษายน 2529

พบว่าผู้ป่วยผอมน้ำหนัก 43 กก. ความดันโลหิต 120/80 มม.ปรอท การเต้นของหัวใจ 80 ครั้งต่อนาทีและการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที ต่อมน์น้ำเหลืองปกติ ตรวจพบว่าตับโตขนาด 5 นิ้วมือ ต่ำกว่าชายโครงขวา การตรวจภายในไม่พบสิ่งผิดปกติกเว้นผลของรังสีในช่องคลอดและปากมดลูก

การตรวจทางห้องปฏิบัติการ : Hemoglobin 10.6 กรัม%, WBC 11,250 /ลบ.มม. BUM 11 มก%, Albumin 3.6 กรัม%, Globulin 4.0 กรัม%

การทดสอบตับ: Total bilirubin 1.7 หน่วย, alkaline phosphatase 114 KAU%, SGOT 75 U/I, SGPT 59 U/I

Liver scan : (วันที่ 17 เมษายน 2529) Marked enlargement of liver with multiple spaces occupying lesion in both lobes, mild hepatocellular impairment (ดูรูปที่ 1)

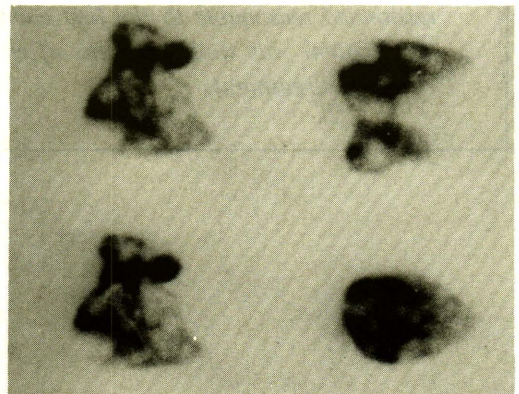

Figure 1. Liver scan before starting - chemotherapy

Chest x-ray : (วันที่ 24 เมษายน 2529)

Soft tissue mass in left hilar region and right paravertebral region (Enlarged hilar lymph node) Elevation of right dome of diaphragm (Hepatomegaly) Suspect left

pleural effusion. (ดูรูปที่ 2) ได้วินิจฉัยว่าเป็น Metastatic squamous cell carcinoma to liver and lung (post radiotherapy)

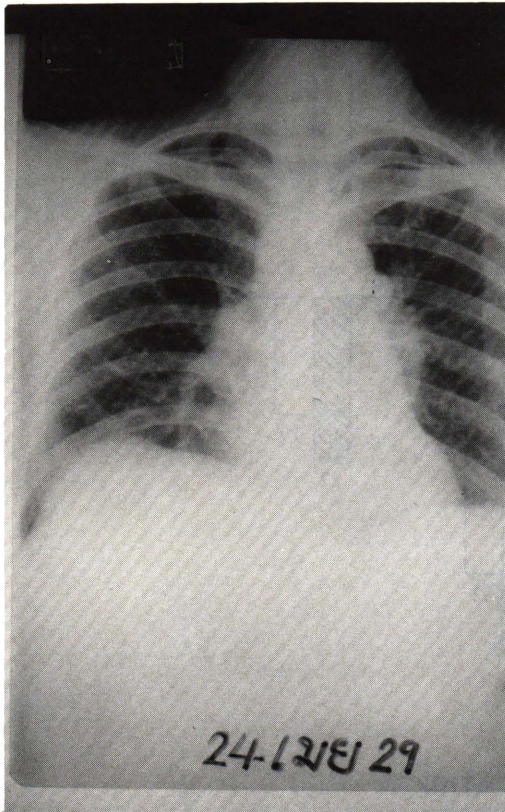

Figure 2. Chest X-Ray before starting - chemotherapy.

การรักษาได้ให้ Cisplatinum 50 มก./ม²
และ Adriamycin 50 มก./ม²
ฉีดเข้าเส้นเลือดดำโดยแบ่งให้เป็นเวลานาน
5 วันติดต่อกันทุก 3 สัปดาห์

ผลของการรักษา

ภายหลังที่ให้ยาครั้งแรกวันที่ 6 พฤษภาคม 2529 ผู้ป่วยได้กลับมาเพื่อให้อีกวันที่ 27 พฤษภาคม

2529 พบว่าอาการทั่ว ๆ ไปของผู้ป่วยดีขึ้น กินอาหาร
ได้และอาการเจ็บปวดที่ชายโครงขวาหายไป ตรวจ
พบว่าตับมีขนาด 2 นิ้วต่ำกว่าชายโครง ใต้นัดมาให้
ยาก็วันที่ 17 มิถุนายน 2529 พบว่าตับมีขนาดเล็ก
ลงมากจนคลำไม่ได้ ระหว่างที่ให้อาผู้ป่วยมีอาการ
คลื่นไส้เพียงเล็กน้อยซึ่งสามารถบรรเทาได้โดย
Plasil 10 mg M & Dexamethasone 10 mg
ZIV) ครั้งชั่วโมงก่อนให้อา

การเปลี่ยนแปลงทางห้องปฏิบัติการ

1) Chest x-ray (วันที่ 26 พ.ค. 2529)
ต่อมน้ำเหลืองในที่ต่าง ๆ มีขนาดเล็กลง (ดูรูปที่ 3)

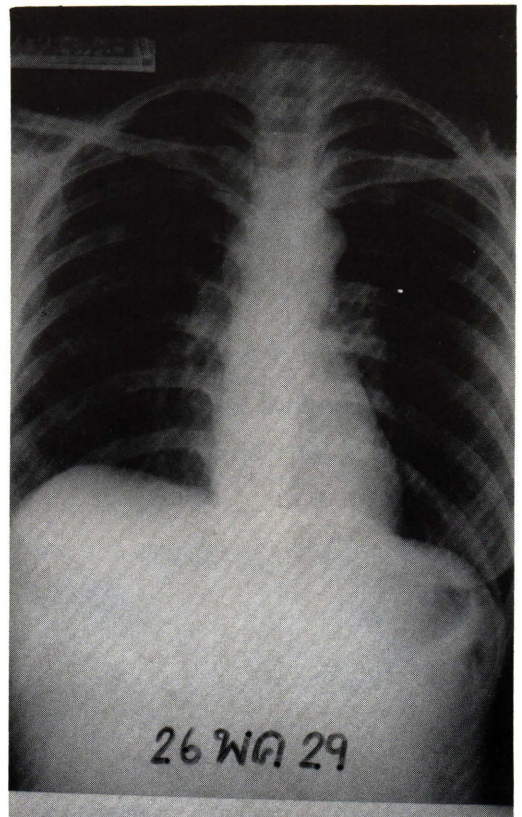
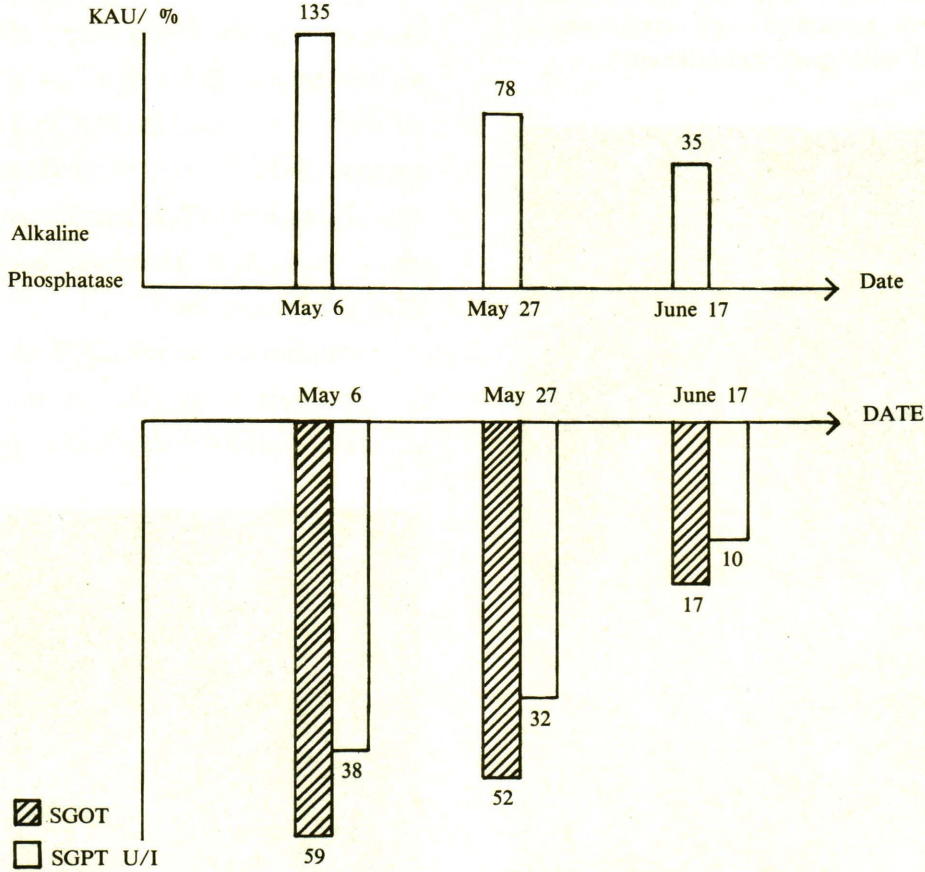

Figure 3. Chest X-Ray after 1 course of- chemotherapy.

2) การทำงานของตับ

Liver scan (วันที่ 20 มิถุนายน 2529) หลัง จากให้ยาครั้งที่ 3 ได้ทำ Liver scan พบว่า Liver ดีขึ้นมาก (ดูรูปที่ 4)

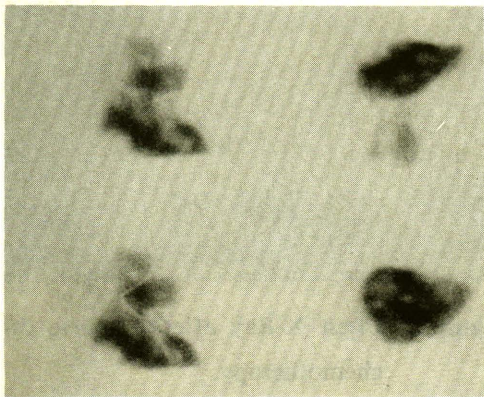

Figure 4. Liver scan after 2nd course of- chemotherapy.

วิจารณ์

การรักษา Metastatic squamous cell carcinoma ด้วยเคมีบำบัดด้วยยาชนิดเดียวได้ทดลองกันมากโดยเฉพาะยาในพวก Alkylating agents แต่ได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ต่อมาได้มีการหันมาใช้ยาหลายชนิดรวมกัน ผลการรักษาดีขึ้นบ้างแต่อาการแทรกซ้อนมีมากขึ้น ต่อมาได้มีการค้นคว้ายาใหม่ ๆ ขึ้นเช่น Adriamycin, Bleomycin, Mitomycin C, Cisplatin^(3,4) เป็นต้น โดยมีวิธีการให้ยาในขนาดต่าง ๆ กันแต่ผลที่ได้ในระยะยาวไม่ค่อยแตกต่างกันได้มี Pilot study ของ Gynecologic Oncology Group (GOG) ทดลองพบว่าพวกที่มีการกระจายออกนอกบริเวณที่ได้รับการรักษาด้วยรังสีได้ผลถึงร้อยละ 50 ผู้รายงานจึงได้ทดลองให้ยา

2 ชนิดร่วมกันกับผู้ป่วยรายนี้ ซึ่งพบว่าได้ผลดีอย่างรวดเร็วและมีอาการแทรกซ้อนน้อยดังที่ได้บรรยายไว้แล้ว

จากการรายงานครั้งนี้ก็คงจะเป็นจุดเริ่มที่จะศึกษาให้ผู้ป่วยมากขึ้น เพื่อจะได้ดูผลและระยะยาวของการตอบสนองต่อไป

สรุป

รายงานผู้ป่วย 1 รายที่เป็น Metastatic squamous cell carcinoma ของปากมดลูกเคยได้รับรังสีรักษาและได้รักษาด้วย Cisplatinum & Adriamycin แล้วได้ผลตอบสนองอย่างดีในระยะแรก โดยมีอาการแทรกซ้อนน้อยมาก

อ้างอิง

1. Coppleson M. The diagnosis and treatment of early (preclinical) invasive cervical cancer. Clin Obstet Gynecol 1985 Mar; 12(1) : 149-168
2. Monaghan JM. Surgical management of advanced and recurrent cervical carcinoma : the place of pelvic exenteration. Clin Obstet Gynecol 1985 Mar; 12(1) : 169-182
3. Guthrie D. Chemotherapy of cervical cancer. Clin Obstet Gynecol 1985 Mar; 12(1) : 229-246
4. Sorbe B, Frankendal B. Bleomycin - adriamycin-cisplatin combination chemotherapy in the treatment of primary advanced and recurrent cervical carcinoma. Obstet Gynecol 1984 Feb; 63(2) : 167-170